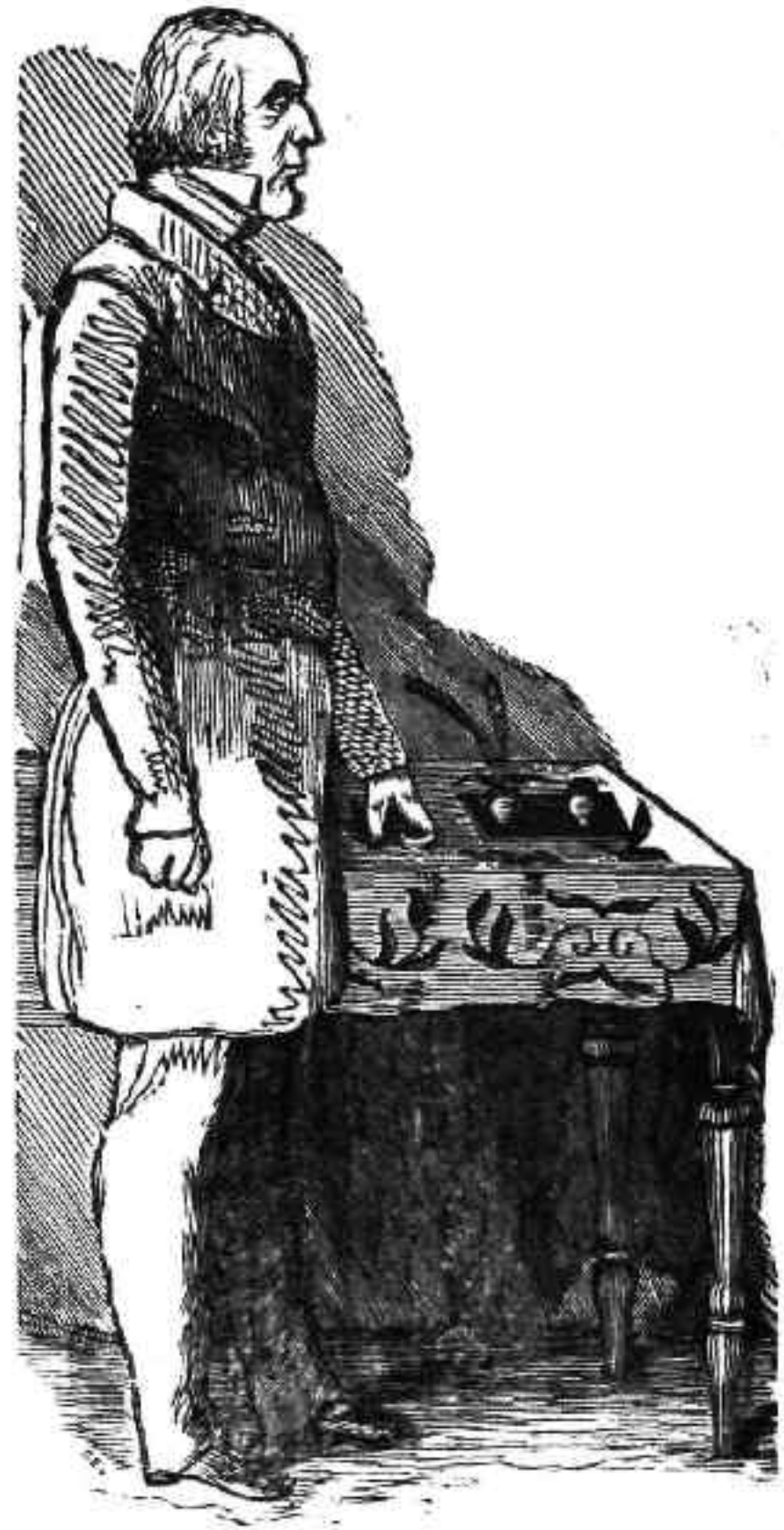

ΘΩΜΑΣ ΒΑΒΙΓΚΤΩΝ ΜΑΚΩΛΑΙΥΣ.

Υπό Κ. Π.

« Ο άνήρ οὗτος, ὅστις ἦτο μέχρι πρό ολίγου εἰς τῶν
 ὑπουργῶν τῆς Ἀγγλίας, ἐξέδωκε, πρὸ δεκαοκτῶ πε-
 ρίπου μηνῶν, τὸ πρῶτον μέρος ἱστορικῆς συγγραφῆς
 μεγάλης, ἐπιγεγραμμένης *Ἱστορία τῆς Ἀγγλίας*
 ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως Ἰακώβου τοῦ Β΄.
 Οἱ δύο ἐκδοθέντες τόμοι ἔτυχον θαυμαστῆς, καθ'
 ἅπαντα τὸν πολιτικὸν καὶ τὸν φιλολογικὸν κόσμον,
 δεξιώσεως. Ο ἰστοριογράφος, διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ
 σχέσεις καὶ τὸ μέγα ἀξίωμα, ἠδυνήθη ν' ἀντλήσῃ,
 ἔντε τῇ Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἀπὸ πηγῶν
 αἰτινες ἔμειναν μέχρι τοῦδε εἰς πάντα ἄλλον ἄ-
 πρόσιτοι. Ἐχὼν δὲ ἀνά χειρας τοσοῦτον πολύτιμον
 ὕλην, ἀνέδειξε, περὶ τὴν χρῆσιν αὐτῆς, δύο προτε-
 ρήματα σπανίως ἀπαντώμενα εἰς τὸν αὐτὸν ἀνθρῶ-
 πον· τὴν πρακτικὴν τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς ἐμπει-
 ρίαν, καὶ τὴν φρασεολογικὴν τοῦ φιλολόγου ἰκανότητα
 πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἄλλην τινὰ διπλὴν ἐπιτηδεύ-
 οτητα, ἔτι σπανιώτερον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος κατε-
 χομένην· τὸ ἐκ περιωπῆς καθορᾶν ἐμβριθῶς τὰ πράγ-
 ματα καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἐκ σύνεγγυς ἀκριβολογεῖν χαριέν-
 τως περὶ αὐτῶν. Μάλιστα δὲ ἠὲδοκίμησε περὶ τὴν
 λαμπρὰν, τὴν ἀμερόληπτον, τὴν ἐπαγωγὸν ἐξεικό-
 νισιν τοῦ χαρακτήρος τῶν πολυαριθμῶν ἀξιωματη-
 μονεῦτων ἀνδρῶν, ὅσους ἔχει ν' ἀαφέρῃ ἡ ἱστορικὴ
 ἐκείνη περίοδος. Καὶ ταῦτα δὲν συνομολογοῦνται
 μόνον ὑπὸ ὄλων τῶν Ἀγγλικῶν ἐφημερίδων παν-
 τὸς χρώματος καὶ φρονήματος· τὸ βιβλίον ἐπροξέ-
 νησε βαθεῖαν ἐπίσης ἐντύπωσιν εἰς τὰς δημοσφόνδους
 πολιτείας τῆς ἀρκτώσεως Ἀμερικῆς, εἰς τὴν Γαλλίαν
 εἰς τὴν Γερμανίαν, καίπερ ἐκδοθὲν εἰς ἐποχὴν καθ'
 ἣν συντονώταται πολιτικαὶ μέριμναι ἀπαυχολοῦσι
 τὰ πνεύματα. Ο δὲ τὴν Γερμανικὴν μετάφρασιν
 (τῆς ὁποίας δευτέρα ἤδη γίνεται ἐκδοσις) φιλοπο-
 νήσας ἐν Λειψία καθηγητῆς, Φρεδερίκος Βυλάυς,
 λέγει δικαιοτάτα, ὅτι « ἅπανταχοῦ γῆς, πᾶς ὁ ἀγα-
 » πῶν ἀνάγνωσιν διδάσκουσιν μὲν τὸν νοῦν, ἐπι-
 » ροῦσαν δὲ τὸ φρόνημα, κρατύνουσιν δὲ τὴν ψυχὴν.
 » θέλγουσιν δὲ τὴν καρδίαν, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ
 » διεξέλθῃ ἐπιφελῶς καὶ εὐφροσύνως τὸ ἀριτε-
 » τοῦτο ἔργον. Ἡ ἱστορία τοῦ μεγίστου καὶ θαυ-
 » μαστοτάτου κράτους τῆς οἰκουμένης, τὸ ὁποῖον
 » ἀπὸ μικρᾶς μὲν γῶρας ὀρμώμενον, ἀρχεὶ τόπων
 » ἀπείρων, ἔχον δὲ τὴν ἑκτατὴν τοῦ Μακεδονικοῦ
 » καὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ, νέμεται ἐκτὸς τούτου ὅλας
 » τὰς τέχνας τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, ἐπὶ δὲ ἐλευ-
 » θερίαν καὶ ἰσονομίαν ἀγνωστον εἰς τοῦ ἀρχαί-
 » ος, πρωτεῦον καθ' ὅλα συγχρόνως, κατὰ τὴν
 » δύναμιν, καὶ τὸν πλοῦτον, καὶ τὴν ἐλευθερίαν,
 » καὶ τὴν πολιτικὴν τέχνην, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ πολέμου
 » ὄνομα, καὶ τὰ τῆς εἰρήνης ἀγαθὰ· ἐπὶ δὲ τούτοις, κα-
 » τὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν ἐμπορίαν, τὴν ποι-
 » ῆσιν καὶ τὴν ἐπιστήμην, τὰ κατ' οἶκον ἦθη καὶ τὸ
 » ἀπὸ ζωηροτάτης φιλοπατρίας παραγόμενον κοι-
 » νὸν πνεῦμα· ἐπὶ δὲ πᾶσιν, ἡ ἱστορία τῆς γῶρας

» ἥτις κατέστη ἡ πατρίς τῆς συνταγματικῆς ἐλευ-
 » θερίας καὶ κατώρθωσε νὰ συνάβῃ τὸ μέγιστον
 » μέτρον τῆς προσωπικῆς ἀνεξαρτησίας μετὰ τῆς
 » νομίμου μὲν τάξεως, μετὰ τῆς ἱερότητος δὲ τοῦ
 » δικαίου, τῶν ἠθῶν καὶ τοῦ θρησκευματος, μετὰ
 » τῆς ἐμπειροτάτης δὲ ἀσχεψίσεως τῶν πολιτικῶν
 » πραγμάτων· ἡ ἱστορία αὕτη παρίστη βεβαίως
 » ἀντικείμενον λόγου περιεργότατον καὶ ἀξίον τῆς
 » γραφίδος ἀριστοτέχνου ἀνδρὸς· ἐπέτυχε δὲ τοι-
 » οῦτον τὸν Μακωλαίου, ὅστις, διὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ

» τοῦτο, δύναται νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν σειράν τῶν
 » μεγίστων τῆς Ἀγγλίας ἱστοριογράφων, ἔχων πρὸς
 » τὰ πλεονεκτήματα τῶν ἐνδόξων ἐκείνων προκα-
 » τόχων, τὴν πείραν, τὰ βοηθήματα καὶ τὴν ἐπι-
 » σταμονικὴν πρόσδον τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.
 » Ο Θωμᾶς Βαβιγκτῶν Μακωλαίου ἐγεννήθη τῷ
 1800. Προχθεὶς δὲ εἰς τὴν ἡλικίαν, ἐνησχολήθη κυ-
 ρίως περὶ τὴν νομικὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ συγχρόνως
 κατὰ τὸ παράδειγμα τοσοῦτων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν τῆς
 πατρίδος αὐτοῦ Σκωτίας, ἐνέκυψεν εἰς τὴν σπουδὴν
 τῆς ἱστορίας, τῆς εὐερείας καὶ ἐν γένει παντός ὅτι
 δύναται νὰ διδάξῃ εἰς τὸν ἀνθρώπον τὸ ἀληθὲς καὶ
 τὸ καλόν· ὥστε οὐ μόνον εἰς τὸ νομικὸν σταθεῖν

ΔΙΑΒΛΟΥΣ ΟΥΡΑΓΓΟΥΤΑΓΚΟΥ ΕΚ ΒΟΡΝΕΟΥ ΕΙΣ ΛΟΝΔΙΝΟΝ.

Φθάσαντες εἰς Ἰάβαν, λέγει ὁ Κ. Ἀβελ, ἀφῆκαμεν τὸν Οὐραγγουτάγκον πάντῃ ἐλεύθερον, μέχρι τῆς προκαρμανῆς τῆς ἐπιβάσεώς του ἐπὶ τοῦ πλοίου, τοῦ μέλλοντος νὰ μεταφέρῃ αὐτὸν εἰς Ἀγγλίαν. Ἐνόσω ἦτον ἀπεριόριστος, δὲν ἐδοκίμασέ ποτε νὰ φύγῃ· ἀπεθριώθη ὁμως ὅταν τὸν ἔβαλον ἐντὸς μεγάλου κλωβίου, κατασκευασθέντος ἐπίτηδες. Ἄμα εἶδεν ὅτι εὐρίσκετο ἐντὸς δεσμοτηρίου, ἔδραξε τὰς κιγκλίδας, καὶ τὰς συνετάρραξε σφοδρῶς διὰ νὰ τὰς σπάσῃ· ἀλλὰ πεισθεὶς ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ τὰς συντρίψῃ ὅλας ὁμοῦ, ἤρχισε νὰ δοκιμάζῃ ἀνὰ μίαν, ἕως οὗ εὐρών τινα εὐθραυστον, τὴν κατεκερμάτισε, καὶ ἔφυγε. Ζωγρηθεὶς μετ' ὀλίγον, μεταφέρθη ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὅπου τὸν ἔδεσαν δι' ἀλύσεως, τὴν ὁποίαν κατορθώσας νὰ λύσῃ, ἔτρεχεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος σύρων αὐτήν. Ἐπειδὴ δὲ συνεποδίζετο, τὴν ἐτύλιξε περὶ τὸ σῶμά του, καὶ ἀφῆκε τὴν ἄκραν κρεμαμένην ἐπὶ τῶν ὤμων του· ἀλλ' ἰδὼν μετὰ μικρὸν ὅτι ἐπιπτε, τὴν ἐκράτει διὰ τῶν ὀδόντων του.

Μὴ κατορθώσαντες νὰ τὸν συλλάβωσι, τὸν ἀφῆκαν νὰ περιφέρεται ἐλευθέρως, καὶ μετ' ὀλίγον συνοικειωθεὶς μεθ' ὄλων τῶν ναυτῶν, τοὺς ὑπερέβη κατὰ τὴν ταχύτητα τῶν κινήσεων· τὸν κατεδίωκον πολλάκις ἀναβαίνοντα εἰς τὰ κατάρτια, καὶ παίζοντες μετ' αὐτοῦ τὸν ἔδιδον ἀρομαὶς νὰ ἀναπτύσῃ τὴν ἐπιτηδειότητά του. Συνήθως διέφευγεν ὡς πτηνὸν τὰς χεῖρας τῶν κυνηγούντων αὐτὸν· ὁσάκις ὁμως ἔβλεπεν ὅτι ἦτον πανταχόθεν περικυκλωμένος, ἤρπαζε σχοινίον κρεμάμενον, καὶ ἀπαικωρούμενος ἐκινεῖτο μετὰ μεγίστην ταχύτητα. Ἐνίοτε ἐτάραττον οἱ ναῦται τὸ σχοινίον μετὰ τόσην σφοδρότητα, ὥστ' ἐφοβούμην μὴ πέσῃ· ἀλλ' αὐτὸς ἐκρατεῖτο, τόσον ἦσαν δυνατοὶ οἱ μυῶνες του. Ὅταν ἦτον εὐθυμος, ἐστέκετο ὀλίγον πλησίον ἐκείνων οἵτινες τὸν ἐκυνήγουν, ἀλλ' ἄμα κατώρθωνε νὰ κτυπήσῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν μετὰ τὸν πόδα του, ἤρχιζεν ἐκ νέου νὰ τρέχῃ.

Ἐν ὅσω ἤμεθα εἰς Ἰάβαν, κατέλυεν ἐπὶ δένδρου, πλησίον τῆς κατοικίας μου· τὸ δ' ἐσπέρας ἠτοίμαζε τὴν κλίνην του, περιπλέκων τὰ μικρὰ κλαδία τοῦ δένδρου, καὶ σκεπάζων αὐτὰ μετὰ φύλλα. Τὴν ἡμέραν ἐκοιμάτο πρηνῆς, ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐκτὸς τοῦ κραββάτου, διὰ νὰ παρατηρῇ τί γίνεται ὑποκάτω· ὅταν δὲ ἔβλεπέ τινα φέροντα ὀπίρας, κατέβαινε διὰ νὰ ζητήσῃ. Ἀνήρχετο πάντοτε εἰς τὸ δένδρον του περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἢ μᾶλλον ὅταν ἦτον χορτασμένος· ἐσηκόνετο τὴν αὐγὴν, καὶ ἐπισκέπτετο ἐκείνους οἵτινες τὸν ἔδιδον συνήθως τροφήν.

Ἐνόσω τὸν ἐπετήρουν οἱ ναῦται, ἐφαίνετο ἀδιάφορος ὡς πρὸς τινὰς μικροὺς πίθηκας ὄντας ἐπὶ τοῦ πλοίου· ἀλλὰ μίαν τῶν ἡμερῶν ἠθέλησε νὰ ρίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν κλωβίον περιέχον τρεῖς ἐξ αὐτῶν, διότι τοὺς εἶχον δώσει τροφὰς, ἐξ ὧν δὲν εἶχε λάβει καὶ αὐτὸς τὸ μερίδιόν του. Ἄν καὶ δὲν ἐλάμβανε σχέσεις

διέκρεψεν, ἀλλὰ ὀνομαστότατος κατέστη καὶ εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον, ὡς εἰς τῶν δραστηριωτέρων, τῶν εὐφρεστέρων καὶ τῶν σοφωτέρων κριτικῶν τοῦ ἐν Ἐδιμβούργῳ, τῆ πρωτεύουσῃ τῆς Σκωτίας, ἐκδιδομένου περιωνύμου περιοδικοῦ συγγράματος **Edinburgh Review**. Πολλὰ δὲ τῶν πραγματειῶν ὄσας, περὶ παντοίας ὕλης, κατεγώρισεν ἐν τῷ περιοδικῷ ἐκείνῳ συγγράμματι, ἐξεδόθησαν καὶ ἰδίᾳ, εἰς 3 τόμους, τῷ 1843. Τῷ 1830 ἐξελέχθη βουλευτῆς καὶ ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἕνα τῶν πρώτων τῆς Ἀγγλικῆς βουλῆς ῥητόρων, μᾶλλον δὲ ὑπῆρξεν ὁ μόνος σχεδὸν αὐτῆς ῥήτωρ, εἰς τὴν κυρίαν, εἰς τὴν κλασικὴν τοῦ ὀνόματος ἔννοιαν. Ἐπειτα διέτριψεν ἐπὶ τινὰς ἐνιαυτοὺς ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ὡς μέλος τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου, μὴ ἐπανελθὼν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰμὴ ἐν ἔτει 1838. Καὶ ὡς λυρικὸς δὲ ποιητῆς ἀπέκτησε πολλοὺς θιασώτας. Ἀνήκων δὲ, ὡς πρὸς τὰ πολιτικὰ φρονήματα, εἰς τὴν τῶν λεγομένων Οὐίγγων μερίδα, περιελήφθη, ἐπὶ τῆς τελευταίας συγκροτήσεως τοῦ Οὐίγγου ὑπουργείου, ἐν αὐτῷ, ὡς γενικὸς ταμίης τοῦ στρατοῦ· βραδύτερον ὁμως ἀποτυχὼν εἰς τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς, παρητήθη τοῦ ἀξιώματος ἐκείνου. Τὸ δὲ πολιτικὸν φρόνημα κατ' οὐδὲν ἐθόλωσε τὴν εὐλιχρίνειαν τῆς ἱστορικῆς τοῦ ἀνδρός ἀληθείας· τούτου ἀποδείξεις πολλὰς καὶ τρανὰς φέρει τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔργον.

Οἱ ἐκδοθέντες δύο τόμοι περιλαμβάνουσι δέκα κεφάλαια. Τὸ πρῶτον περιέχει τὰ κυριώτερα τῆς Ἀγγλικῆς ἱστορίας ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1660 γενομένης παλινρθώσεως τῆς τῶν Στυαρτιδῶν βασιλείας. Τὸ δεῦτερον ἐκθέτει ἐν ἐκτάσει ὁπωσοῦν τὴν βασιλείαν τοῦ Καρόλου Β', 1660-1685. Εἰς τὸ τρίτον εἰκονίζονται ἡ πολιτικογραφικῆ, ἡ ἠθικῆ, ἡ κοινωνικῆ κατάστασις τῆς Ἀγγλίας ἐν ἔτει 1685. Ἀπὸ δὲ τοῦ τετάρτου ἀρχεται κυρίως τὸ ἱστορικὸν στάδιον τὸ ὁποῖον μελετᾷ νὰ διατρέξῃ ὁ συγγραφεὺς, καὶ μέχρι τοῦ δεκάτου κεφαλαίου ἐκτίθεται ἐκτενέστατα ἡ τριετὴς περίπου βασιλεία τοῦ Ἰακώβου Β', τοῦ πεσόντος διὰ τῆς ἐν ἔτει 1688 γενομένης μεταπολιτεύσεως.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἔπρεπε νὰ μεταφρασθῇ ὀλόκληρον εἰς τὴν γλῶσσάν μας ὑπὸ ἀνδρὸς κατέχοντος τὴν νεωτέραν ἱστορίαν, καὶ ἰδίως τὴν Ἀγγλικήν. Ἄλλ' ἡ Πανδώρα, μὴ ἔχουσα τοιαύτην ἀξίωσιν, θέλει περιορισθῆ νὰ καταχωρίσῃ, ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φυλλαδίου ἀρχομένη, περικοπήν τινα μόνον τοῦ ἱστορικοῦ τούτου ἀριστουργήματος, τὴν *Δίχην* τῶν ἐπιτὰ ἐπισκόπων, ἱκανὴν νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἔννοιαν περὶ τε τῆς τέχνης τοῦ συγγραφέως καὶ περὶ ἐνὸς τῶν περιεργωτέρων γεγονότων ἐξ ἐκείνων ὅσα παρεσκεύασαν τὴν Ἀγγλικὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1688 ἔτους.